

Åsa Wallén

Socialnämnden 2023-03-22

Remiss - Europeiska kommissionens förslag till föräldraskapsförordning

Ärende

Danderyds kommun har blivit utsedd som remissinstans för Europeiska kommissionens förslag till föräldraskapsförordning.

EU-kommissionen har antagit ett förslag till förordning som syftar till att på EU-nivå harmonisera de internationella privaträttsliga bestämmelserna om föräldraskap. Förslaget är inriktat på barnets bästa och barnets rättigheter. Det kommer att skapa rättslig klarhet för alla typer av familjer som befinner sig i en gränsöverskridande situation inom EU – exempelvis för att de flyttar eller reser från ett medlemsland till ett annat, eller har familjemedlemmar eller egendom i ett annat medlemsland. En av de viktigaste aspekterna i förslaget är att föräldraskap som har fastställts i ett av EU:s medlemsländer bör erkännas i alla andra medlemsländer utan att något särskilt förfarande krävs

Socialförvaltningen bedömer att kommissionens förslag är välgrundade och ställer sig positiv till kommissionens förslag till nya regler.

Remissvar ska ha inkommit till Justitiedepartementet senast den 25 april 2023.

Beslut

Socialnämnden antar föreslaget yttrande till Justitiedepartementet över EU-kommissionens förslag till föräldraskapsförordning

Bakgrund

EU-kommissionen har antagit ett förslag till förordning som syftar till att på EU-nivå harmonisera de internationella privaträttsliga bestämmelserna om föräldraskap. Förslaget är inriktat på barnets bästa och barnets rättigheter. Det kommer att skapa rättslig klarhet för alla typer av familjer som befinner sig i en gränsöverskridande situation inom EU – exempelvis för att de flyttar eller reser från ett medlemsland till ett annat, eller har familjemedlemmar eller egendom i ett annat medlemsland. En av de viktigaste aspekterna i

Åsa Wallén

förslaget är att föräldraskap som har fastställts i ett av EU:s medlemsländer bör erkännas i alla andra medlemsländer utan att något särskilt förfarande krävs

EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen sade i sitt tal om tillståndet i unionen 2020 att ”om du är förälder i ett land är du förälder i varje land”, för att lyfta fram behovet av att föräldraskap som har fastställts i ett medlemsland erkänns i alla andra medlemsländer för alla ändamål.

EU-medborgare kan bo och arbeta i olika EU-länder. De reser, flyttar på grund av sitt arbete, köper hus och bildar familj. För närvarande har medlemsländerna olika nationella lagar om erkännande av föräldraskap, så när en familj befinner sig i en gränsöverskridande situation kan den förlora de rättigheter som följer av föräldraskapet enligt nationell lagstiftning. Det faktum att föräldraskap inte erkänns i andra länder äventyrar barns grundläggande rättigheter, bland annat deras rätt till en identitet, till icke-diskriminering och till privat- och familjeliv.

Förslaget identifierades som en nyckelåtgärd i EU:s strategi för barnets rättigheter och EU:s jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer. I EU:s strategi för barnets rättigheter understryks att barns rättigheter är universella, att alla barn ska åtnjuta samma rättigheter utan någon form av diskriminering och att barnets bästa måste komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, oavsett om de vidtas av offentliga myndigheter eller privata institutioner.

Socialförvaltningens utredning

För närvarande har medlemsländerna olika nationella lagar om behörighet, tillämplig lagstiftning och erkännande på föräldraskapsområdet, vilket kan skapa rättsliga hinder för familjer som befinner sig i en gränsöverskridande situation. Familjer måste ibland inleda administrativa eller till och med rättsliga förfaranden för att få sitt föräldraskap erkänt, vilket är kostsamt, tidskrävande och kan ge ett osäkert resultat. Förslaget syftar därför till att skydda barns grundläggande rättigheter, skapa rättssäkerhet för familjerna och minska de rättsliga kostnaderna och bördorna för familjerna och medlemsländernas administrativa och rättsliga system.

Bland de viktigaste punkterna i förslaget återfinns följande:

- **Fastställande av behörig domstol:** I förslaget fastställs vilka domstolar i medlemsländerna som är behöriga i frågor som rör föräldraskap, i syfte att säkerställa barnets bästa.

Åsa Wallén

- **Val av tillämplig lag:** Som regel bör den lag som är tillämplig på fastställandet av föräldraskap vara lagen i det land där den person som föder barnet har sin hemvist. Om denna regel leder till att föräldraskapet fastställs för endast en förälder, finns det andra alternativ som möjliggör att föräldraskapet kan fastställas för båda föräldrarna.
- **Bestämmelser för erkännande av föräldraskap:** Förslaget innehåller bestämmelser om erkännande av domstolsavgöranden och officiella handlingar som fastställer eller styrker föräldraskap. Föräldraskap som har fastställts i ett medlemsland bör i regel erkännas i alla andra medlemsländer utan att något särskilt förfarande krävs.
- **Inrättande av ett europeiskt föräldraintyg:** Barn (eller deras juridiska ombud) kan begära ett intyg från det medlemsland som har fastställt föräldraskapet och välja att använda det för att bevisa föräldraskapet i alla andra medlemsländer. Kommissionen föreslår en harmoniserad mall för hela EU. Det är frivilligt för familjer att använda intyget, men de har rätt att begära det och få det godkänt i hela EU.

Förslaget kommer att komplettera EU:s övriga internationella privaträttsliga regler i frågor som exempelvis arv. Direktivet harmoniserar inte den materiella familjerätten, som även fortsättningsvis faller under medlemsstaternas behörighet.

Ikraftträdande

Kommissionens förslag måste antas enhälligt av rådet efter samråd med Europaparlamentet. Fem år efter det att förordningen börjar tillämpas kommer kommissionen att utvärdera medlemsländernas tillämpning av den och kan föreslå ändringar.

Socialförvaltningens yttrande

Socialförvaltningen bedömer att kommissionens förslag är välgrundade.

De förändringar kommissionen föreslår avseende nya regler för erkännande av föräldraskap mellan medlemsländer innebär ett välkommet tydliggörande avseende socialnämndens ansvar och uppdrag.

Socialförvaltningen är positiv till kommissionens förslag till nya regler. Socialförvaltningen vill särskilt poängtera följande:

- Regelförändringarna innebär att skydd för barnets rättigheter
- Underlättar och förtydligar socialnämndens uppdrag avseende föräldraskap som har fastställts i ett av EU:s medlemsländer

Åsa Wallén

Ekonomiska konsekvenser

Socialförvaltningen kan inte påvisa några ekonomiska konsekvenser utifrån förändringar i lagtexten.

Konsekvenser för barn och unga

Socialförvaltningen bedömer att föreslagna regelförändringar innebär ett utökat skydd för barnets rättigheter

Britt-Marie Ekström
SocialdirektörÅsa Wallén
Avdelningschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande remiss - Europeiska kommissionens förslag till föräldraskapsförordning
2. Förslag till yttrande - Remissvar Europeiska kommissionens förslag till föräldraskapsförordning
3. Remissmissiv KOMs förslag till föräldraskapsförordning

Expedieras
Justitiedepartementet